

Бојана М. Лаловић Милановић (1978 -)

Стручни рад

Основна школа „Нада Пурић“ Ваљево

УДК 027.8:023-051(497.11)

bojana.lalmil@gmail.com

023.1(497.11)

https://doi.org/10.18485/nbks_sb.2021.33.38.6

ПОЗИЦИЈА ШКОЛСКОГ БИБЛИОТЕКАРА ИЗМЕЂУ ЗАКОНА И СТАНДАРДА

Сажетак: Делатност школских библиотека и библиотекара у Србији уређена је комплексним системом међународних смерница и националних прописа. IFLA/UNESCO Манифест препознаје школску библиотеку као кључну установу за образовни и културни развој, док национални закони школског библиотекара третирају као стручног сарадника са значајном улогом у образовно-васпитном процесу. Међутим, постоје бројни практични изазови: неадекватно вредновање професије, ограничена финансијска средства за набавку нових публикација и честа пракса постављања неспецијализованог кадра на места библиотекара. Посебан нагласак је на потреби системског унапређења услова рада, стручног усавршавања и професионалног статуса школских библиотекара.

Кључне речи: школски библиотекар, школска библиотека, законодавство, стандард, етичке смернице, стручни сарадник, целоживотно учење

Библиотеке имају посебну потребу за стандардима, за прецизним описом поступака у процесу рада. Стандардизација је најбољи пут према систему квалитета у сваком послу, иако је некад тешко пратити међународне стандарде, прописане од стране земаља које су знатно развијеније и напредније од наше. Смернице и стандарди су препоруке, указују нам правац у којем би требало да развијамо све библиотеке. Прецизније оквире нам дају закони и подзаконска акта. Ствари се мало усложњавају када сте запослени као школски библиотекар, чији рад уређују Министарство културе и Министарство просвете.

Савремени закони и подзаконска акта

Закон о култури¹ утврђује општи интерес у култури, начин остваривања општег интереса у култури и обављање културних делатности, као и услови за деловање свих субјеката у култури. Закон изградњу јединственог библиотечко-информационог система и матичне функције у библиотечкој делатности препознаје као општи интерес у култури.

Закон библиотечко-информационој делатности² је основни закон који утврђује услове и начин остваривања библиотечко-информационе делатности. Њиме су постављени основи за оснивање и делатност библиотека која се препознаје као делатност од општег интереса. Закон прописује обавезу васпитно-образовне установе да организује библиотеку и да обезбеди све потребне услове за њен рад. Школске библиотеке дефинише као део јединственог библиотечко-информационог система Републике Србије.

На основу Закона о библиотечко-информационој делатности донет је низ подзаконских аката, односно правилника³:

- Правилник о инвентарисању, обради, ревизији и отпису библиотечко-информационе грађе и извора, као и вођењу евиденције о библиотечко-информационој грађи и изворима (*Службени гласник РС* бр. 47/13);
- Правилник о Програму стручних испита у библиотечко-информационој делатности, начину њиховог полагања и висини накнаде за рад чланова Комисије за полагање стручних испита (*Службени гласник РС* бр. 123/2012);
- Правилник о Програму стручних испита у библиотечко-информационој делатности, начину њиховог полагања и висини накнаде за рад чланова Комисије за полагање стручних испита (*Службени гласник РС* бр. 123/2012);

¹ „Закон о култури“, *Службени гласник РС* бр. 72/09; 13/16; 30/16 – исправке; 6/20; 47/21; 78/21, преузето 5. 10. 2024, <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/skupstina/zakon/2009/72/1/reg>.

² „Закон о библиотечко-информационој делатности“, *Службени гласник РС* бр. 52/11 и 78/21, преузето 5. 10. 2024, <https://nb.rs/wp-content/uploads/2024/06/Zakon-o-bibliotecko-informacionoj-delatnosti-21.pdf>.

³ „Прописи из области библиотекарства“, преузето 5. 10. 2024, <https://nb.rs/za-bibliotekare/propisi/>.

- Правилник о сталном стручном усавршавању у библиотечно-информационој делатности (*Службени гласник РС* бр.18/13);
- Правилник о националним стандардима за обављање библиотечно-информационе делатности (*Службени гласник РС* бр. 39/13);
- Правилник о ближим условима за стицање виших стручних звања у библиотечно информационој делатности (*Службени гласник РС* бр. 22/13);
- Стручно упутство за каталогизацију у публикацији (*Службени гласник РС* бр.86/12);
- Упутство о начину рада библиотека са корисницима (*Службени гласник РС* бр. 96/12);
- Упутство о начину вршења надзора над стручним радом у библиотекама (*Службени гласник РС* бр.7/13).

Прописи из области просвете

Закон о библиотечно-информационој делатности утврђује да се „на запослене у школским библиотекама, у погледу образовања, стицања звања и дозволе за рад (лиценце) примењују прописи којима се уређују основе система образовања и васпитања”, тако да и закони које доноси Министарство просвете, науке и технолошког развоја, утичу на развој библиотечке делатности.

Закон о основама система образовања и васпитања⁴ и подзаконска акта које се односе на њега, уређују питање простора и опрема школских библиотека, степен и врсту школске спреме библиотекара, полагање стручних испита и стицање дозволе за рад (лиценце), стицање стручних звања, цену услуга у образовању и програм рада стручног сарадника - библиотекара. Закон о основама система образовања и васпитања препознаје библиотекара као стручног сарадника.

⁴ „Закон о основама система образовања и васпитања“, *Службени гласник РС* број 88/2017-3, 27/2018-3 (др. закон), 27/2018-22 (др. закон), 10/2019-5, 6/2020-20, 129/2021-9, 92/2023-332), преузето 5. 10. 2024, https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_osnovama_sistema_obrazovanja_i_vaspitanja.html.

Закон о основном образовању и васпитању⁵ одређује да школа мора имати библиотеку и дефинише је као „место библиотечно-информационе, васпитно-образовне и културне активности школе”. Библиотека је дужна да у свом фонду има и уџбенике и друга наставна средства намењена ученицима са сметњама у развоју и инвалидитетом, као и стручну литературу за наставнике и стручне сараднике. Задатак школске библиотеке је да код ученика развије навику читања, коришћења библиотечких услуга и да им приближи концепт целоживотног учења.

Правилник о врсти стручне спреме наставника и стручних сарадника у основној школи⁶ ближе регулише питање школске спреме стручних радника. Стручни сарадник библиотекар мора да има одговарајуће високо образовање, као и образовање из психолошких, педагошких и методичких дисциплина стечено на високошколској установи у току студија или након дипломирања, од најмање 30 бодова и шест бодова праксе у установи, у складу са Европским системом преноса бодова.

Правилник о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника⁷ уређује програм увођења у посао, начин и поступак провере савладаности тог програма, као и програм за стицање дозволе за рад (лиценце), начин провере савладаности тог програма и полагање испита за лиценцу.

Правилником о сталном стручном усавршавању и стицању звања наставника, васпитача и стручних сарадника⁸ утврђени су

⁵ „Закон о основном образовању и васпитању“, *Службени гласник РС* бр. 55/2013, 101/2017 и 27/2018 - др. закон, 129/2021 и 92/2023), преузето 5. 10. 2024, <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/skupstina/zakon/2013/55/1/reg..>

⁶ „Правилник о врсти стручне спреме наставника и стручних сарадника у основној школи“, *Просветни гласник* бр. 11/2012, 15/2013, 2/2016, 10/2016, 11/2016, 2/2017, 3/2017, 13/2018, 11/2019, 2/2020, 8/2020, 16/2020, 19/2020, 3/2021 и 4/2021), преузето 5. 10. 2024, http://demo.paragraf.rs/demo/combined/Old/ t/t2021_05/PG_004_2021_001.htm.

⁷ „Правилник о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника“, *Службени гласник РС* бр. 22 од 8. марта 2005, 51 од 12. маја 2008, 88 од 23. октобра 2015, 105 од 18. децембра 2015, 48 од 25. маја 2016, 9 од 21. јануара 2022), преузето 5. 10. 2024, <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/ministarstva/pravilnik/2005/22/2/reg>.

⁸ „Правилник о сталном стручном усавршавању и стицању звања наставника, васпитача и стручних сарадника“, *Службени гласник РС* број 109/21), преузето 5. 10. 2024, <https://www.paragraf.rs/propisi/pravilnik-strucnom-usavršavanju-napredovanju-zvanja-nastavnika-vaspitaca-strucnih.html>.

облици стручног усавршавања, приоритетне области за стручно усавршавање, програми и начин организовања сталног стручног усавршавања. Стручно усавршавање се сматра обавезном активношћу а правилник прописује и услове за напредовање у звању.

Правилник о критеријумима и стандардима за финансирање установе која обавља делатност основног образовања и васпитања⁹ одређује број библиотекара у школи у зависности од броја одељења. Школа до 24 одељења има 0,5 извршилаца, школа од 25 до 64 одељења има 1 извршиоца, а школа од 65 и више одељења има 2 извршиоца на пословима библиотекара.

Правилник о програму свих облика рада стручних сарадника¹⁰ утврђује програм свих облика рада стручних сарадника у установама образовања и васпитања, укључујући и школског библиотекара. Јасно су дефинисани циљеви и задаци стручног сарадника – библиотекара, као и девет области рада: планирање и програмирање образовно-васпитног рада; праћење и вредновање образовно-васпитног рада; рад са наставницима; рад са ученицима; рад са родитељима/старатељима; рад са директором, стручним сарадницима, педагошким асистентом и пратиоцем ученика; рад у стручним органима и тимовима, сарадња са надлежним установама, организацијама, удружењима и јединицом локалне самоуправе; вођење документације, припрема за рад и стручно усавршавање.

Међународне и домаће смернице за рад школских библиотека

Међународна федерација библиотечких удружења и институција IFLA (The International Federation of Library Associations and Institutions) је водеће међународно тело које представља интересе

⁹ „Правилник о критеријумима и стандардима за финансирање установе која обавља делатност основног образовања и васпитања“, *Службени гласник РС* бр. 72/2023), преузето 5. 10. 2024, <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/ministarstva/pravilnik/2023/72/6/reg>.

¹⁰ „Правилник о програму свих облика рада стручних сарадника“, *Службени гласник РС – Просветни гласник* бр. 5/2012 и 6/2021 – др. Правилник), преузето 5. 10. 2024, <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2021/6/9/reg>.

библиотечких и информационих услуга и њихових корисника. То је глобални глас библиотеке и информационе струке. Народна библиотека Србије је чланица IFLA-е и кроз чланство у сталним одборима, њени представници учествују у дефинисању нових праваца у библиотекарству.

Стандарди су један од стратешких праваца развоја IFLA-е, као и активности које су фокусиране на развој, одржавање и поштовање највиших стандарда који осигуравају и висок квалитет праксе. Рад IFLA-е се одвија кроз секције, а једна он њих је и Секција за школске библиотеке. Секција за школске библиотеке бави се унапређењем школских библиотека и центара широм света, а посебно се залаже за адекватно и квалификовано особље.

IFLA/UNESCO Манифест за јавне библиотеке: улога школске библиотеке у учењу и подучавању намењеном свима¹¹ објављен је 2000. године. Манифест школску библиотеку препознаје као кључну за сваку дугорочну стратегију развоја писмености, образовања, економског, друштвеног и културног напретка. Школски библиотекар је припадник стручног и квалификованог особља, који сарађује са осталим учесницима у образовном процесу школе, као и са јавном библиотеком. Манифестом се, заправо, позивају владе и надлежна министарства да осмисле стратегију примене изнетих начела, кроз основне програме образовања библиотекара и наставника, као и кроз програме континуираног образовања.

IFLA/UNESCO Смернице за школске библиотеке¹² објављене 2002. године, написане су у намери да помогну школским библиотекама у примени принципа који су изнети у Манифесту. Ново, друго издање Смерница за школске библиотеке, IFLA је одобрила у јуну 2015. године¹³. Смернице су подељене на пет области: Задатак

¹¹ Гордана Љубановић, прев., „IFLA/UNESCO Манифест за школске библиотеке“, *Гласник Народне библиотеке Србије*, 2005, 419–422, преузето 6. 10. 2024, <https://cdn.ifla.org/wp-content/uploads/files/assets/school-libraries-resource-centers/publications/school-library-manifesto-sr.pdf>.

¹² Гордана Љубановић, прев., „IFLA/UNESCO Смернице за школске библиотеке“, *Гласник Народне библиотеке Србије*, 2005, 387–417, преузето 6. 10. 2024, <https://nb.rs/wp-content/uploads/2021/10/5-Ifla-Smernice.pdf>.

¹³ IFLA School Libraries Section Standing Committee, *IFLA School Library Guidelines* (IFLA, 2015), преузето 6. 10. 2024, <https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/school-libraries-resource-centers/publications/ifla-school-library-guidelines.pdf>.

и програм; Ресурси; Кадровска политика; Програми и активности I Промоција библиотеке и читања.

IFLA је објавила и Смернице за библиотечке услуге за децу¹⁴ и Смернице за библиотечке услуге за младе¹⁵, који су такође изведени из Манифеста и могу помоћи школским библиотекарима у раду са ученицима.

Правилник о националним стандардима за обављање библиотечно-информационе делатности¹⁶ донет је на основу члана 36, став 2 Закона о библиотечно-информационој делатности из 2011, док су последње измене овог закона ступиле на снагу августа 2021. године. Закон прописује да библиотека свој рад обавља у складу са међународним и националним стандардима, а да стандарде за библиотеке доноси министар културе, а на предлог Народне библиотеке Србије, Библиотеке Матице српске и библиотечких стручних удружења.

Стандарди за школске библиотеке су разврстани на следећи начин:

1. Стандарди у погледу врсте послова и активности
 - 1.1. Задаци;
 - 1.2. Образовно-васпитна делатност;
 - 1.3. Образовно-васпитни рад са ученицима;
 - 1.4. Сарадња са директором школе, наставницима, стручним сарадницима и родитељима;
 - 1.5. Библиотечно-информациона делатност.
2. Стандарди у погледу услова и ресурса;
 - 2.1. Простор;
 - 2.2. Библиотечка опрема;
 - 2.3. Библиотечно-информациони стручњаци;
 - 2.4. Библиотечно-информациона грађа.

¹⁴ „IFLA Смернице за библиотечке услуге за децу”, *Гласник Народне библиотеке Србије* (2006): 205–209, преузето 6. 10. 2024, <https://nb.rs/wp-content/uploads/2021/10/SMERNICE-ZA-decu.pdf>.

¹⁵ „IFLA Смернице за библиотечке услуге за младе”, *Гласник Народне библиотеке Србије* (2006), 211–217, преузето 6. 10. 2024, <https://nb.rs/wp-content/uploads/2021/10/SMERNICE-ZA-mlade.pdf>.

¹⁶ „Правилник о националним стандардима за обављање библиотечно-информационе делатности”, *Службени гласник РС* бр. 39/13, преузето 5. 10. 2024, <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/ministarstva/pravilnik/2013/39/1>.

Правилник школског библиотекара види као део образовно-васпитног рада, упућује га на већу ангажованост при раду са ученицима као и на сарадњу са колегама. Поред ученика, библиотекар би требало да пружа подршку и наставницима и стручним сарадницима у унапређивању образовно-васпитног рада. Школски библиотекар је стручни сарадник, у складу с прописима у области образовања и васпитања и библиотечко-информационе делатности. Библиотекар учествује у планирању фонда, врши физичку обраду, инвентарисање, каталогизацију и класификацију грађе. Стандарди препоручују и сарадњу са другим образовним установама, струковним удружењима, као и креирање програма из области културе.

Простор школске библиотеке треба планирати у најпогоднијем делу школске зграде, на приступачном месту, заштићеном од буке и мора бити прилагођен за коришћење и лицима с посебним потребама. Школска библиотека треба да има простор за смештај грађе, читаоницу и простор за стручни рад библиотекара.

Етичке смернице

Незаобилазан део у послу сваког библиотекара, па тако и школског, су и етичке смернице које прописују кодекси.

IFLA Етички кодекс за библиотекарске и информационе стручњаке¹⁷ из 2012. године, библиотекарство посматра као етичку активност у суштини, са високо вредносним приступом раду са информацијама.

„Свесни значаја библиотека као институција, библиотекарства као професије и библиотечко-информационе делатности уопште – за образовање, науку и културу, за размену информација и идеја, за очување и допринос развоја демократије”.¹⁸ Библиотекарско друштво Србије доноси Етички кодекс библиотекара Србије 2019. године.

¹⁷ IFLA, „Етички кодекс за библиотекарске и информационе стручњаке“, преузето 7. 10. 2024, <https://cdn.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/faife/codes-ofethics/serbiancodeofethicsfull.pdf>.

¹⁸ „Етички кодекс библиотекара Србије“, *Библиотекар* 61 (2019): 157-160, преузето 7. 10. 2024, https://bds.rs/wp-content/uploads/2019/07/bibliotekar-2019-61-1-Eticki_kodeks.pdf.

Друштво школских библиотекара Србије постоји од 2016. године. Друштво је, између осталог, основано са циљем подизања квалитета школског библиотекарства и заштите професионалне етике у библиотечној делатности, а један од задатака је „подржавање стандарда просторних и материјалних услова за савремену школску библиотеку“.¹⁹

(Не)брига о школским библиотекама

Школске библиотеке су део два система – образовног и библиотечног, и њихов рад се уређује комплементарним законским прописима, али не без потешкоћа.

Проблеми везани за кадрове су најочигледнији. Запослени у школским библиотекама, уколико имају положен испит за лиценцу као наставници, немају обавезу полагања стручног испита из библиотечке делатности, често остајући тако без знања за успешно обављање стручних послова. Ретке су и школе које расписују конкурс за место библиотекара, већ се на то место постављају наставници и учитељи који немају пун фонд часова или пред пензијом. Дешава се и да се у библиотеци „води“ да ради неколико запослених, што свакако негативно утиче на квалитет рада школске библиотеке. Решење звучи једноставно – на овим местима треба запошљавати по конкурсу, дипломиране библиотекар-информатичаре. Не може се, ипак, оспорити и да има наставника предметне или разредне наставе који посао библиотекара обављају изузетно предано и посвећено.

Библиотечки фонд мора бити актуелан, али у буџету школе ретко да имају одвојена средства за набавку нових наслова. У свом фонду школска библиотека би требало да има и електронске публикације, што наравно захтева и одговарајућу опрему, односно компјутере и приступ интернету. Ништа повољнија није ни ситуација са књигама за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом, као ни са публикацијама на језицима националних мањина. Зато је од изузетног је значаја финансијска подршка Министарства прос-

¹⁹ Друштво школских библиотекара Србије, „Историја Друштва школских библиотекара Србије“, преузето 7. 10. 2024, <https://www.skolskibibliote-kari.edu.rs/sajt/index.php/o-nama/istorija>.

вете које од 2016. године издваја буџетска средства за богаћење библиотечког фонда основних школа.

Незавидан положај школских библиотекара ипак највише оптерећује Правилник о критеријумима и стандардима за финансирање установе која обавља делатност образовања и васпитања. Правилник библиотекаре не вреднује као стручне сараднике са високим образовањем, плата им се одређује на основу броја одељења у истом нивоу као и административном раднику са завршеном средњом школом. На овај начин, многе мале а посебно сеоске школе, преко ноћи су остале без „пола“ стручног сарадника. Иако је стручна јавност реаговала и указала на недостатке које има овај Правилник, Министарство просвете не сматра да те одредбе треба изменити, те су на снази већ 9 година.

Школски библиотекар – ренесансни човек за образовање 21. века

„Постојање библиотеке у свакој основној и средњој школи (не само на универзитетском нивоу) у којој ради професионалац и информациони стручњак са пуним радним временом, који је стручно оспособљен (библиотекар), апсолутно је неопходно уколико друштво жели да се развија, да буде просперитетно и конкурентно у 21. веку, у условима глобалног информационог доба.”²⁰

Посао школског библиотекара је изванредан, свестран и са разлогом има статус стручног сарадника. Не сме се изгубити из вида да је рад школских библиотекара од изузетне важности у развоју читалачких навика ученика, њихове функционалне писмености и развијања компетенције за целоживотно учење. У галиматичасу закона, прописа и стандарда и изазова дигиталног доба, школски библиотекар ипак остаје ренесансни човек савременог доба и као такав је од непроцењивог значаја за образовно-васпитни систем и друштво у целисти.

²⁰ „Biblioteka za svaku školu! Deklaracija“, preuzeto 7. 10. 2024,
<https://internest.bibliotekaplus.rs/biblioteka-za-svaku-skolu/>.

Литература:

1. „Biblioteka za svaku školu! Deklaracija“. Preuzeto 7. 10. 2024. <https://internest.bibliotekaplus.rs/biblioteka-za-svaku-skolu/>.
2. Društvo školskih bibliotekara Srbije. „Istorija Društva školskih bibliotekara Srbije“. Preuzeto 7. 10. 2024. <https://www.skolski-bibliotekari.edu.rs/sajt/index.php/o-nama/istorija>.
3. „Etički kodeks bibliotekara Srbije”. *Bibliotekar* 61, 1 (2019): 157-160. Preuzeto 7. 10. 2024. https://bds.rs/wp-content/uploads/2019/07/bibliotekar-2019-61-1-Eticki_kodeks.pdf. (na ćirilici)
4. IFLA School Libraries Section Standing Committee. IFLA School Library Guidelines. IFLA, 2015. Preuzeto 6. 10. 2024. <https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/school-libraries-resource-centers/publications/ifla-school-library-guidelines.pdf>.
5. IFLA. „Etički kodeks za bibliotekare i informacione stručnjake“. Preuzeto 7. 10. 2024. <https://cdn.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/faife/codesofethics/serbiancodeofethicsfull.pdf>. (na ćirilici)
6. „IFLA Smernice za bibliotečke usluge za decu“. *Glasnik Narodne biblioteke Srbije* (2006): 205–209. Preuzeto 6. 10. 2024. <https://nb.rs/wp-content/uploads/2021/10/SMERNICE-ZA-decu.pdf>. (na ćirilici)
7. „IFLA. Smernice za bibliotečke usluge za mlade“. *Glasnik Narodne biblioteke Srbije* (2006) 211–217. Preuzeto 6. 10. 2024. <https://nb.rs/wp-content/uploads/2021/10/SMERNICE-ZA-mlade.pdf>. (na ćirilici)
8. Ljubanović, Gordana, prev. „IFLA/UNESCO Manifest za školske biblioteke“. *Glasnik Narodne biblioteke Srbije* (2005): 419–422. Preuzeto 6. 10. 2024. <https://cdn.ifla.org/wp-content/uploads/files/assets/school-libraries-resource-centers/publications/school-library-manifesto-sr.pdf>. (na ćirilici)
9. Ljubanović, Gordana, prev. „IFLA/UNESCO Smernice za školske biblioteke“. *Glasnik Narodne biblioteke Srbije* (2005): 387–417. Preuzeto 6. 10. 2024. <https://nb.rs/wp-content/uploads/2021/10/5-Ifla-Smernice.pdf>. (na ćirilici)

10. „Propisi iz oblasti bibliotekarstva“. Preuzeto 5. 10. 2024. <https://nb.rs/za-bibliotekare/propisi/>. (na ćirilici)
11. „Pravilnik o dozvoli za rad nastavnika, vaspitaća i stručnih saradnika“. *Službeni glasnik RS* br. 22/2005-4, 51/2008-17, 88/2015-11, 105/2015-31, 48/2016-27, 9/2022-76. Preuzeto 5. 10. 2024. <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/ministarstva/pravilnik/2005/22/2/reg>. (na ćirilici)
12. „Pravilnik o kriterijumima i standardima za finansiranje ustanove koja obavlja delatnost osnovnog obrazovanja i vaspitanja“. *Službeni glasnik RS* br. 72/2023. Preuzeto 5. 10. 2024. <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/ministarstva/pravilnik/2023/72/6/reg>. (na ćirilici)
13. „Pravilnik o nacionalnim standardima za obavljanje bibliotečko-informacione delatnosti“, *Službeni glasnik RS* br. 39/13. Preuzeto 5. 10. 2024. <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/ministarstva/pravilnik/2013/39/1>.
14. „Pravilnik o programu svih oblika rada stručnih saradnika“. *Službeni glasnik RS – Prosvetni glasnik* br. 5/2012 i 6/2021 – dr. pravilnik). Preuzeto 5. 10. 2024. <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/pg/ministarstva/pravilnik/2021/6/9/reg>. (na ćirilici)
15. „Pravilnik o stalnom stručnom usavršavanju i sticanju zvanja nastavnika, vaspitaća i stručnih saradnika“. *Službeni glasnik RS* br. 109/21. Preuzeto 5. 10. 2024. <https://www.paragraf.rs/propisi/pravilnik-strucnom-usavsavanju-napredovanju-zvanja-nastavnika-vaspitaca-strucnih.html>. (na ćirilici)
16. Pravilnik o vrsti stručne spreme nastavnika i stručnih saradnika u osnovnoj školi“. *Prosvetni glasnik* br. 11/2012, 15/2013, 2/2016, 10/2016, 11/2016, 2/2017, 3/2017, 13/2018, 11/2019, 2/2020, 8/2020, 16/2020, 19/2020, 3/2021 i 4/2021). Preuzeto 5. 10. 2024. http://demo.paragraf.rs/demo/combined/Old/t/t2021_05/PG_004_2021_001.htm. (na ćirilici)
17. „Zakon o bibliotečko-informacionoj delatnosti“. *Službeni glasnik RS* br. 52/11 i 78/21. Preuzeto 6. 10. 2024. <https://nb.rs/wp-content/uploads/2024/06/Zakon-o-bibliotecko-informacionoj-delatnosti-21.pdf>. (na ćirilici)
18. „Zakon o kulturi“. *Službeni glasnik RS* br. 72/09; 13/16; 30/16 – ispravke; 6/20; 47/21; 78/21. Preuzeto 5. 10. 2024. <https://pravno->

informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/skupstina/zakon/2009/72/1/
reg. (na ćirilici)

19. „Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja“. *Službeni glasnik RS* br. 88/2017-3, 27/2018-3, 27/2018-22, 10/2019-5, 6/2020-20, 129/2021-9, 92/2023-332. Preuzeto 5. 10. 2024. <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/skupstina/zakon/2017/88/1/reg.> (na ćirilici)
20. “Zakon o osnovnom obrazovanju i vaspitanju”. *Službeni glasnik RS* br. 55/2013-3, 101/2017-11, 27/2018-3 (dr. zakon), 10/2019-3, 129/2021-8, 129/2021-9 (dr. zakon), 92/2023-340. Preuzeto 5. 10. 2024. <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/skupstina/zakon/2013/55/1/reg.> (na ćirilici)

Bojana Lalović Milanović
Elementary school „Nada Purić“ Valjevo
bojana.lalmil@gmail.com

THE ROLE OF THE SCHOOL LIBRARIAN BETWEEN LEGAL FRAMEWORKS AND STANDARDS

Abstract: The activity of school libraries and librarians in Serbia is regulated by a complex system of international guidelines and national regulations. The IFLA/UNESCO Manifesto recognizes the school library as a key institution for educational and cultural development, while national laws treat the school librarian as a professional associate with a significant role in the educational process. However, there are numerous practical challenges: inadequate recognition of the profession, limited financial resources for acquiring new publications, and the common practice of appointing non-specialized staff to librarian positions. Special emphasis is placed on the need for systematic improvement of working conditions, professional development, and the professional status of school librarians.

Keywords: school librarian, school library, legislation, standards, ethical guidelines, specialist associate, lifelong learning.

Примљено: 20.10.2024.

Прихваћено за објављивање: 04.12.2024.